

**Ministerieel besluit tot
voorlopige aanduiding van de ankerplaats Vallei van de Munkbosbeek met het
kasteeldomein van Beerlegem te Gavere, Oosterzele, Zwalm en Zottegem**

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004 en 10 maart 2006;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van 15 oktober 2004, 23 december 2005, 19 mei 2006 en 28 juni 2007;

BESLUIT:

Artikel 1. Vallei van de Munkbosbeek met het kasteeldomein van Beerlegem te Gavere, Oosterzele, Zwalm en Zottegem wordt voorlopig aangeduid als ankerplaats overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004 en 10 maart 2006.

Art. 2. § 1. Het algemeen belang dat de aanduiding verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° natuurwetenschappelijke waarde: De vallei van de Munkbosbeek ligt tussen twee oost-west gerichte kouters. De vallei en de aansluitende kouters hebben een licht golvende topografie en zijn gelegen boven de steilrand van de Scheldevallei.

De beek heeft een goede structuurkwaliteit die zich o.a. kenmerkt door het meandert verloop.

Het kasteeldomein herbergt een fraaie stinsenflora. Daarnaast herbergt ze ook veel natuurlijke plantensoorten, meestal soorten uit de bossfeer;

2° historische waarde: Er is een parallellisme tussen de landschappelijke verschijningsvorm en de fysische factoren (topografie, morfologie en pedologie). De open kouters liggen op de hoge droge gronden, de kleinschalige vallei met graslanden en bosjes ligt op de lagere, nattere gronden. De bewoning, in (dries)gehuchten of dorpen, bevindt zich op de overgang van vallei naar kouter. De aangrenzende kleinschalige dorpskernen van Paulatem, Beerlegem en Dikkele gaan terug op oude nederzettingen. Het kasteeldomein ligt in de onmiddellijke nabijheid van een waterloop, wat

noodzakelijk was voor de aanleg van de omwalling en het ontwerp van het park.

De structuur van het cultuurlandschap, nl. het naast elkaar bestaan van open kouters, gesloten valleigebied met op de overgang dorpen en in de vallei een groot kasteelpark dat ruimtelijk verbonden is met dorpen en vallei, is duidelijk beïnvloed door morfologie, bodem en ontginningsgeschiedenis.

In deze ankerplaats is de historisch continu ontwikkelde landschapsopbouw nog gaaf en herkenbaar aanwezig. Vanaf de Ferrariskaart en op latere topografische kaarten is de landschapsopbouw goed herkenbaar. Verspreid in het gebied komt agrarisch bouwkundig erfgoed voor.

Het kasteeldomein van Beerlegem werd reeds op de Ferrariskaart aangeduid als site met dubbele omwalling en verschillende vijvers, omgeven door enkele beboste percelen en natte weilanden. Deze toestand blijft ook tot vandaag herkenbaar.

Tussen 1815 en 1820 werd het Munkbos grotendeels gerooid en omgezet in een grootschalig akkerland. De huidige Munkboshoeven werden midden de 19e eeuw opgetrokken. Dit landschap is een gaaf voorbeeld van een grootschalige 19e eeuwse ontginning. Het Spiegeldriesbos met bossenwallen is nog bewaard in dezelfde toestand als op Vandermaelen.

De dries van Bochoute is een herkenbare driesnederzetting. Het nederzettingspatroon en de centrale open ruimte zijn goed herkenbaar;

3° esthetische waarde: Het grote kasteeldomein met kasteel met dubbele omwalling, drie vijvers en omgevende dreven neemt een dominante plaats in de Munkbosbeekvallei in. De zichten vanuit en naar het kasteel(domein) zijn beeldbepalend. De Munkbosbeekvallei zelf kenmerkt zich door haar kleinschaligheid die vertaald wordt in een gevarieerd landschap dat door holle wegen doorsneden wordt. Aan de rand van het gebied bevinden zich de gave dorpjes Beerlegem en Paulatem. Dikkele bevindt zich in de Munkbosbeekvallei. De Munkboshoeven liggen in een open gebied met vergezichten. In de vlakkere omgeving van de Munkboshoeven liggen de Munkbosbeek en de Schaapsveldbeek, twee bovenloopjes van de eigenlijke Munkbosbeek. De historische Munkboshoeven zijn een baken in het landschap. Aan de noordzijde wordt het open gebied rond de hoeven begrensd door het Spiegeldriesbos;

4° sociaal-culturele waarde: Van de site 'Bochoute' is een zeer oude Nederlandstalige schepenbrief gevonden. Het manuscript, het oudste ambtelijke stuk in de Nederlandse taal, dateert uit 1249. Ter nagedachtenis hiervan is er een gedenkteken opgericht;

5° ruimtelijk-structurerende waarde: De Munkbosbeek loopt centraal door de ankerplaats. Aan de westelijke kant bevindt zich het kasteeldomein van Beerlegem in de vallei. De dreven hebben een structuur die in de richting van het dorp Beerlegem loopt. Aan de andere kant van het kasteeldomein bevindt zich het dorpje Paulatem. Meer oostelijk bevindt zich het dorp Dikkele in de vallei; dit dorp heeft een kleinschalige structuur. De Munkboshoeven liggen in een open gebied tussen de Munkbosbeek en de Schaapsveldbeek. Ten noorden van de hoeven ligt de dries van Bochoute en het Spiegeldriesbos.

§ 2. De landschapskenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden zijn de volgende:

1° Munkboshoeven en Spiegeldriesbos:

- a) open en wijds landschap met vergezichten;
- b) historisch stabiel bodemgebruik nl. akkerland;
- c) centraal de 3-delige wit-roze Munkboshoeven met bijhorende hoogstamboomgaard;
- d) vanuit de hoeven vertrekken drie loodrecht op elkaar staande dreven;
- e) het hydrografisch netwerk bestaat uit twee kleine beken met taludje; de Munkbosbeek en Schaapsveldbeek;
- f) aan de rand van deze zone ligt een holle weg;
- g) Spiegeldriesbos met middelhout- en hakhoutbestanden, aanwezigheid van bospoel en boswallen;
- h) zeer lage bebouwingsdichtheid, aanwezigheid van landelijk bouwkundig erfgoed:
  - 1) Zottegem, Munkbosstraat 8-10-12, z.g. "Hof te Munkbos" of "Munkboshoeven", 3 grote boerderijen (gesloten hoeves), stallen, schuren en wagenhuis, gekasseide binnenplaats, inrijpoort, nr. 12: z.g. "Ferme de la sucrerie": suikerfabriek, dienstgebouwen;

2° Dries van Bochoute:

- a) historisch stabiel bodemgebruik bestaande uit grasland op de centrale open ruimte;
- b) kleinschalig nederzettingspatroon rond centrale open ruimte;

3° Overgangszone:

- a) agrarisch gebied met gemengd bodemgebruik;
- b) holle weg;
- c) zeer lage bebouwingsdichtheid, aanwezigheid van landelijk bouwkundig erfgoed:
  - 1) Zottegem, Schoolstraat 83, semi-gesloten hoeve, deels gekasseid erf, inrijpoort, stallen, voor de gevel 2 leilindebomen;

4° Munkbosbeekvallei:

- a) kleinschalige beekvallei;
- b) hooi- en weilanden met perceelrandbegroeiing bestaande uit knotbomen en houtkanten, hier en daar kleine bosjes met soms hakhout- en/of hooghoutbestanden;
- c) centrale structuurrijke waterloop;
- d) kasteelpark van Beerlegem architecturaal verweven met vallei;
- e) holle wegen op hellingen;
- f) op de noordelijk gerichte valleiflank bevindt zich een rij bronnen (bronniveau);
- g) zeer lage bebouwingsdichtheid, aanwezigheid van landelijk bouwkundig erfgoed:
  - 2) Gavere, Dikkelvenne, Blokstraat 44: vml. z.g. "uithof" en "proosdij" van de Sint-Cornelius en Cyprianusabdij van Ninove, gesloten hoeve, schuur met poortgebouw, stallingen, aangebouwde stokerijgebouwen, klokkestoel;
  - 3) Zwalm, Beekmeersstraat 16: t' Jachthof, semi-gesloten hoeve, paardenstallen, dwarsschuur;

5° Overgang naar kouter:

- a) holle weg;
- b) historisch stabiel bodemgebruik bestaande uit vln. open akkerland;

6° Dikkele:

- a) kleinschalige dorpskern met hoge dichtheid aan typerend bouwkundig erfgoed:

- 1) Brouwerijstraat: kasseiweg;
- 2) Brouwerijstraat 1, dorpswoning;
- 3) Brouwerijstraat 4, vml. klooster en lagere en bewaarschool, z.g. 't Oud Klooster";
- 4) Brouwerijstraat 7, 9, cafés "Poezenelle" en "De Casino", nr.9 is vml. herberg en kruidenierswinkel;
- 5) Brouwerijstraat 8, vml. pastorie, afgesloten door bakstenen muur, dienstgebouwtjes, achtertuin met Mariagrot;
- 6) Brouwerijstraat 10, kerk en kerkhof deels met bakstenen ommuring en ijzeren afsluithekken;
- 7) Brouwerijstraat 11-13, vml. brouwershuis met achtergelegen brouwerij, z.g. "Brouwerij De Wever", voortuin met ijzeren afsluiting, brouwerij van lage gisting en bottelarij, gekasseide binnenplaats;
- 8) Brouwerijstraat 12, vml. hoeve, vml. gemeentehuis en vml. café z.g. "Oud Gemeentehuis", voortuintje met ijzeren afsluiting, bijgebouwen, gekasseid erf, wagenhuis;
- 9) Brouwerijstraat 14, vml. hoeve, z.g. "Keramiekhoeve", vml. bakkerij en maalderij, dienstgebouwen;
- 10) Brouwerijstraat 17,19, vml. dorpscafés, z.g. "In de Smis" en "In de Ploeg";
- 11) Brouwerijstraat 21, vml. hoeve en smidse rond binnenerf, schuur en stallen, bakhuis;
- 12) Brouwerijstraat 21: solitaire boom: linde aan smidse;
- 13) Brouwerijstraat 24, gesloten hoeve, z.g. "'T Verbrand Hof";
- 14) Brouwerijstraat 25, boerenhuis;
- 15) Dikkelsebaan 15, vml. café "'T Brouwershuis";
- 16) Dikkelsebaan 18, elektrische maalderij;
- 17) Kuiperstraat 15, hoeve;
- 18) Olkmensstraat, wegkapelletjes ter ere van O-L-Vrouw;
- 19) Olkmensstraat 3, gesloten hoeve, z.g. "Hof ter Hafsel", inrijpoort, paardenstal, stallen, wagenhuis;
- 20) Olkmensstraat 4, gesloten hoeve, z.g. 'Hoeve Bisschop', gekasseide binnenplaats, poorten, stallen, niskapel, schuur, stalvleugel;

7° Beerlegem:

- a) belangrijk nederzettingspatroon: relatie kasteel- dorp;
- b) kleinschalige dorpskern met hoge dichtheid aan typerend bouwkundig erfgoed:

- 1) Beerlegemsebaan 26, gesloten hoeve, z.g. 'Raesveldhoeve', stallen;
- 2) Beerlegemsebaan 36, hoeve, vml. smidse, stallen;
- 3) Beerlegemsebaan 47, vml. hoeve, schuur en stallen;
- 4) Beerlegemsebaan 49, herberg "'t Jagershof", vml. café 'In de brugge' of 'Au pont';
- 5) Beerlegemsebaan 53, kerk met ommuurd kerkhof, ijzeren afsluiting;
- 6) Beerlegemsebaan 55, herberg zgn. 'De Zannekinhoeve';
- 7) Beerlegemsebaan 61, pastorie;

- 8) Beerlegemsebaan 62, herenhuis met dienstgebouwtje, voortuintje met ijzeren afsluiting;
- 9) Beerlegemsebaan 64, gesloten hoeve, ommuurd, dienstgebouwen, stallen, dwarsschuur, wagenhuis, bakhuis, toiletgebouwtje, losstaand wagenhuis en houtmijt;
- 10) Beerlegemsebaan 66, herenhuis, vml. brouwershuis van brouwerij De Geyter, oude bedrijfsgebouwen;
- 11) Kasteeldreef 2, z.g. 'Mariaheem', tehuis voor mentaal gehandicapte vrouwen, vml. Klooster;

8° Paulatem:

- a) belangrijk nederzettingspatroon: relatie kasteel- dorp;
- b) kleinschalige dorpskern met hoge dichtheid aan typerend bouwkundig erfgoed:
  - 1) Hemelrijk 1, huis;
  - 2) Kapellestraat, grotkapel, bedevaartkapel, omgeven door lindes, ijzeren hekken en omgevend tuintje;
  - 3) Paulatemstraat 31 vml. boerenarbeidershuis, beukenhaag, ijzeren hek, steekpomp;
  - 4) Paulatemstraat 53, vml. pastorie, dienstgebouwtje;
  - 5) Paulatemstraat 57, kerk ommuurd door lage bakstenen muur;
  - 6) Paulatemstraat 59-61, vml. winkel, café en gemeentehuis, semi-gesloten hoeve (breedhuis, ijzeren hek);
  - 7) Paulatemstraat 67-69, vml. gesloten hoeve;

9° Bochoute:

- a) kleinschalige nederzettingdorpskern met hoge dichtheid aan typerend bouwkundig erfgoed:
  - 1) Blokstraat 11, gesloten hoeve, binnenerf, stallingen;
  - 2) Blokstraat 18, groot gesloten hoevecomplex, vml. abdij- of kloosterhoeve, stallen;
  - 3) Blokstraat 22, hoeve, stallen;

10° Kasteeldomein van Beerlegem:

- a) kasteel met park dat nauw met het landschap verweven is:
  - 1) centraal in domein het kasteleiland; met daarop o.a. het kasteel, Libanonceder, schandpalen,...;
  - 2) de erekoer voor het kasteel met de dienstgebouwen;
  - 3) het vijverpatroon: de vijvers hebben verschillende niveaus, de hoogste ligt het meest noordelijk, de laagst gelegen vijver ligt rond het kasteel, dichtst bij de Munkbosbeek. De vijvers worden voor viskweek gebruikt;
  - 4) de moestuin met oude glazen serre;
  - 5) de Franse tuin met het drevenpatroon; dit formeel gedeelte bevindt zich voor het kasteel en kenmerkt zich door het ganzenvoet- drevenpatroon;
  - 6) de kasteeldreef met kasseiweg, imposante bomen en hoevetjes. De dreef versterkt de relatie kasteel-dorp;
  - 7) bossen rond het kasteel; de bossen ten zuidwesten van het kasteel bevatten vele oude bomen (eikenhooghout);
  - 8) de Engelse tuin met typische boomsoorten, hermitage en zichtas;
  - 9) de Munkbosbeek als centrale waterloop, enerzijds geïntegreerd in de parkarchitectuur d.m.v. constructies en de vijvers, anderzijds in de bospercelen een structuurrijke waterloop met een vrij meanderingsproces;

- 10) dertien bronnen met leidingen, sluizen, cascades, watervallen en constructies die dienen voor watervoorziening van kasteel en vijvers;
  - 11) de kluizenaarswoning en boswachterswoning die zich in het kasteelpark bevinden;
  - 12) de ijskelder;
  - 13) het hekkenwerk;
  - 14) de hagenstructuur;
- b) bouwkundig erfgoed:
- 1) Kasteeldreef 1, woning, vml. boswachtershuis en school;
  - 2) Kasteeldreef 3, 2 dienstgebouwen van kasteel;
  - 3) Kasteeldreef 4, hovenierswoning met bakhuis;
  - 4) Kasteeldreef 8 en 3, Kasteel van Beerlegem, of z.g. 'Kasteel ten Bieze', lemen kluizenaarswoning, ijskelder, dienstgebouwen, smeedijzeren hekken, bruggen, voorplein, 4 schandpalen, 2 dienstgebouwen, paardenstallen, ommuurde moestuin, druivenserre.

Art. 3. De aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 wordt weergegeven op het plan als bijlage.

Brussel,

20 SEP. 2007

Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

Dirk VAN MECHELEN